

Можечук
Люся Василівна,
старший інспектор
факультету № 2 ННІ ПОЗН
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

На сьогодні фінансовий лізинг є одним із кредитних інструментів, який використовується у практиці фінансової діяльності. Він є дієвим способом поповнення інвестиційних надходжень. Особливостями фінансового лізингу є те, що він поєднує в собі властивості договору оренди, поставки та кредиту, що в свою чергу викликає складність його правового регулювання.

Юридичну природу лізингових відносин досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці: Р.П. Бойчук, О.В. Трофімова, Е. Е. Іщенко, А.А. Мілош. Важливе значення в обґрунтуванні певних особливих ознак та критеріїв фінансового лізингу мали дослідження О. В. Амуржуєва, А.Н. Азріліяна, Е.Т. Требнєва, Ф. Ф. Бутинця, Г.Л. Вознюка, Т.С. Смовженко, І.Д. Носкової.

Протягом тривалого часу українське законодавство практично не містило правових норм, які регулювали б лізингові правовідносини. Договір лізингу не входив до системи договорів Цивільного кодексу України 1963 р., а першим законодавчим актом, у якому було наведено відповідний термін, став Закон від 20 березня 1991 р. № 872-ХІІ «Про банки і банківську діяльність».

Лізингова діяльність в Україні регулюється нормами Господарського, Цивільного та Податкового кодексів, законами України «Про фінансовий лізинг», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про банки і банківську діяльність», а також нормативними актами Національного Банку України та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Даними законодавчими актами визначено загальні правові ознаки лізингової діяльності, механізм державного регулювання фінансового лізингу як фінансової послуги, порядок оподаткування лізингових операцій та правила здійснення цієї діяльності банками [2, с.121].

У чинному законодавстві та спеціальній літературі термін «лізинг» вживається у кількох значеннях: як вид суспільних (господарських) відносин; як господарська діяльність; як господарська операція; як договір.

Норми Цивільного кодексу України встановлюють правовий режим лізингу як окремого виду договірних зобов'язальних відносин, якими опосередковуються відносини щодо передачі майна у тимчасове користування. Так, відповідно до положень глави 58 ЦК України лізинг виступає як один із видів договору найму (оренди) поряд з прокатом, наймом (орендою) земельної ділянки, будівлі або іншої капітальної споруди, транспортного засобу.

Нормами Господарського кодексу України встановлюється правовий режим лізингу як виду господарської діяльності відповідно до норм глави 30 розділу VI та визначаються особливості регулювання майнових відносин суб'єктів господарювання.

Так, ст. 292 Господарського кодексу України трактує лізинг як господарську діяльність, спрямовану на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [2, с.122].

Закон України «Про фінансовий лізинг» зазначає, що фінансовий лізинг – це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу, згідно з яким лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі) [3]. Таким чином, можна стверджувати, що за своєю природою лізинг має складну будову, оскільки поєднує в собі елементи договору купівлі-продажу, оренди, поставки, а тому до нього у відповідних частинах застосовуються положення актів законодавства про такі договори. Це в свою чергу зумовлює складність правового регулювання лізингових правовідносин.

Основна проблема співвідношення цивільно-правового та господарсько-правового підходів щодо регулювання лізингу полягає у тому, що Цивільний кодекс України обмежується регулюванням лізингу як виду зобов'язальних договірних відносин щодо передачі майна у тимчасове користування, що має особистий майновий характер. Господарський кодекс України встановлює комплексне регулювання відносин лізингу як виду господарської діяльності, що охоплює в цілому господарсько-виробничі, організаційно-господарські і внутрішньогосподарські відносини. Проблема визначається насамперед практичним урахуванням мети правового регулювання, природи суспільних приватних та економічних відносин у сфері лізингу, правовим режимом діяльності громадян та суб'єктів

господарювання, виходячи із їх потреб. Вирішення зазначеної проблеми повинно здійснюватися із урахуванням мети, потреби й інтересу у проведенні лізингових операцій: з одного боку, громадян – щодо використання лізингу як засобу задоволення особистих потреб та інтересів, з іншого – суб'єктів господарювання щодо задоволення економічних інтересів.

Визначення договору фінансового лізингу, яке містить ст. 1 Закону України «Про фінансовий лізинг», дає змогу виокремити його основні ознаки: тристоронній характер відносин – участь лізингодавця, лізингоодержувача та продавця (постачальника); сукупність договорів (в іншому разі правовідносини не є лізинговими); спеціальне придбання майна лізингодавцем для надання його у лізинг; активна роль лізингоодержувача, якому надано право обрати предмет лізингу та його продавця [1, с. 43].

Таким чином, враховуючи складність лізингових правовідносин та розбіжність нормативно-правових актів, що їх регулюють, виникає необхідність у вдосконаленні та внесення відповідних змін до законодавчої бази, що в свою чергу дасть можливість правильного та ефективного вирішення судових спорів.

Література:

1. Барбара В.П., Грабовська А.О. Закон України «Про фінансовий лізинг»: складні питання застосування у контексті правових позицій Верховного Суду України[текст] / Барбара В.П., Грабовська А.О.// На допомогу судді. Вип. №3(163) 2014. – с. 42-48.
2. Малишко В. М., Микитюк М. С. Правова природа лізингу [текст] / Малишко В. М., Микитюк М. С. // Юридичний вісник 1 (34) 2015. – с. 121-124.
3. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 р. № 723/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 16. – с. 68.